

Als intel·lectuals del manifest “antinacionalista”, quixots de l’ideal

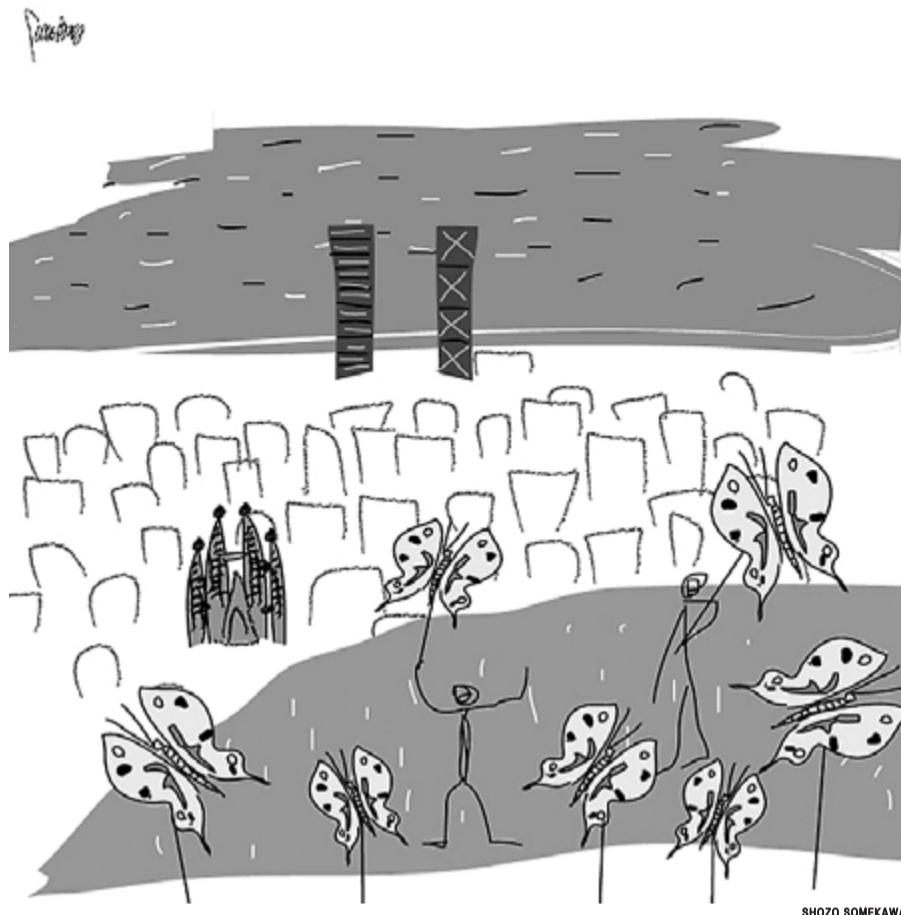
Falangistes taxidermistes

ORIOL MALLÓ

Tants articles estèrils i encara ningú els ha entès: els intel·lectuals “antinacionalistes” són somniadors, quixots de l’ideal. Ells somnien i Boadella rebla el clau: tant de bo els tancs poguessin entrar de nou a Barcelona i alliberar-la dels pecats maçònics que la van dur per la falsa ruta. Es diuen republicans però jo crec que es mereixen un blasó d’honor. Són la nova falange. Abans la Ballena Alegre, ara el Taxidermista. Són valents, decidits, homes sense por. Però no del tot. Falta catarsi. Falta parlar clar i espanyol. Els catalans no saben què volen. No són, en el millor dels casos, bons espanyols. Van afusellar-ne tants com van poder, van enviar-ne milers a l’exili i van condemnar al silenci la gran majoria. Però són malparits. No ploreu d’agraïment pel fet que la Falange els permetés sobreviure una estona. Els falangistes, gent culta, intel·lectuals purs, només volien que fóssim bons espanyols, catòlics, ultramoderns, virils, però érem bruts, republicans, heretges i volíem dividir i no pas unir, que això és Espanya; una unitat mística forjada sobre el llinxament i el genocidi o, per ser més fins, una germanor a base de fogueres purificadores. Qui no ho entengui ha de morir i els falangistes volien que els catalans ens apuntéssim sincerament al carro de la victòria.

Els meus bons amics Espada, De Azúa o Boadella ja ho saben perquè ja els ho hem explicat quan feiem pinya en fóruns babèlics: el feixisme també neix a Catalunya, el nostre catolicisme, tenyit de fals progressisme, odiava la religió republicana catalana i van trobar amb Franco l’excusa ideal per sotmetre el país a una purga expiatòria de la qual en sortiríem nets de culpa, robotitzats i idiotes, servils i mal·leables. Però els romàntics de la Falange esperaven força més i jo els entenc: que el català es parlés *flojito* i en la intimitat, que els catalans s’entreguessin, feliços, a la nova Espanya i que la qüestió catalana, aquesta nosa perpètua, desaparegués un cop liquidats, físicament també, els seus usuaris, com per exemple els intel·lectuals catalanistes. Ara exigeixen que se’ls escolti i se’ls obrin les tribunes públiques. Però jo, al contrari, penso que hem de respectar el seu esperit romàntic.

Boicotejem-los, marquem-los a foc roent, fem-los la vida impossible perquè sofreixin en carn pròpia allò que ells van donar-nos quan realment manaven. I pelaven. Donem-los la intolerància que ells van repartir quan en tingueren ocasió, perquè és clar, quan hi havia els tancs al carrer l’amic Companys no tertuliejava sobre nacionalisme amb el Caudillo, sinó tot al contrari. Més franquista, amics Boadella, Espada i De Azúa, refotut Félix, que treies els ulls de les conques, allà a l’Antic Forn, mentre ens deies, a mi i a l’Alfons Martí, llavors escriptor inèdit, ara reconegut i respectat, que la humanitat havia de tornar als sacrificis humans i al canibalisme per recuperar la virilitat de la massa que com a bon fill de franquista sabies criminal i espanyola. Ai, dimoniet Boadella, com ens conei-

SHOZO SOMEKAWA

xem, jo que tanta propaganda t’he fet, Déu i el poble em perdonin, que per no tenir nassos de matar els militars que

et perseguien et converteixes en un d’ells, com jo ho vaig fer una bona temporada quan us servia de mascota i, en

lloc de vomitar sobre la Guàrdia Civil, vaig preferir menjar-me el fibló de la tortura i optar per preses més fàcils, com el catalanisme, abans de pensar, com ara, que algun dia m’esperarà la sagrada hora de la venjança. I, com no, benvolgut Espada, *comisario* Espada, fill de porter, el típic repel·lent espieta que en una Catalunya sana ens faria de comissari a Via Laietana, a la Brigada Social, és clar, i ens pegaria i ens estudiaria com el taxidermista col·lecciona les papallones mortes o els caps dels enemics caiguts.

Ja vau elegir bé, reputes, el Taxidermista! Voleu que els catalans, si encara en queden, se suïcidin en grup o abracin la fe espanyola. Perfecte. Però jo us demano coherència. Haver-ho dit durant la Segona República i haver-vos exposat que gent com jo, gent millor que jo, perdó, us fotéssim el tret de gràcia abans que vosaltres, sense collons de disparar, deleguéssiu en la xusma les ordres d’assassinar-nos. No delegueu més ni doneu lliçons de democràcia i de respecte. No exigiu els que els vostres mentors ens van negar. Digueu-ho clar, amics d’afables converses i visions magistrals, ens voleu exterminar, ara que sabeu, a més, que som pocs, covards i febles i que tothom us escolta amb temor reverencial. Doncs nosaltres també volem exterminar-vos. Que carai. Divertim-nos fins a morir que la guerra, a cara descoberta, potser ja ha començat.

ORIOL MALLÓ. PERIODISTA I ESCRIPTOR

‘Camí de sirga’

GERARD VERGÉS

Sempre que, pobre de mi, faig una conferència, o una xerrada, em preparo un petit guió. Els guións són com les croses de l’oralitat. I és per aquest motiu que mai no llegeixo. Perquè llegir en públic té tot l’aire d’una sentència judicial. Cosa llarga i freda i avorridíssima. Així doncs, a la Segona Fira del Llibre i els Autors Ebrencs, celebrada a Móra d’Ebre i que comprenia escriptors de les Terres de l’Ebre, el Priorat, el Maestrat i el Maestrat, vaig seguir el meu costum de sempre, però amb un inici diferent: la lectura d’un text escrit, perquè volia deixar ben fixada i explícita l’autoritat de dos dels nostres escriptors. “Literàriament –deia jo– l’Ebre de parla catalana comença a Mequinensa amb una gran novel·la coral, *Camí de sirga* (1988), i acaba al Delta amb una altra novel·la esplèndida: *Terres de l’Ebre* (1932). En la primera Jesús Moncada ens descriu una població condemnada a negar-se en les aigües d’un pantà, però encara plena de vida: petits botiguers i petits cacics, taules de joc i bagasses, minaires entre núvols de tabac al Cafè del Moll... I els llaguts (setze n’hi havia encara el 1936) carregats de lignit i navegant cap a Faió. Tot un món –sorollós i plural, fabril i

febril– que s’enfonsa. Ben al contrari, *Terres de l’Ebre*, la novel·la del rapitenc Sebastià J. Arbó, que narra la història de les tres generacions d’una família de pagesos del Delta, una història angoixant escrita sota el signe de la fatalitat, representa un món emergent. Perquè, enmig d’infinides desgràcies, el relat anuncia ja el triomf de l’home sobre la naturalesa i el domini sobre els aiguamolls i la possibilitat de conrear unes terres fins llavors ermes. Ambdues novel·les ens parlen –i de quina manera tan distinta!– del riu madrastra i mare, del riu com a preludi de mort i del riu com a llavor de vida. Curiosament, el món que s’ofega és confiat i alegre, mentre que el món que neix –lluny de mostrar-se joiós– s’acaba patèticament al seu destí. L’Ebre, en resum, condiciona i conforma els habitants de les seves vores”. A partir d’aquí, la conferència anà pels camins previsibles, sens dubte que amb imprecisions i oblit, però intentant recollir les virtuts dels nostres autors.

Tres dies més tard (era el 13 de juny) moria a Barcelona Jesús Moncada. Diuen que era un home discret, auster i tímid. Jo no el vaig conèixer, però l’he llegit i l’he admirat. Permeteu-me un

incís: cadascú té les seves dèries i els seus gestos. I ho dic perquè les lectures que a mi especialment m’agraden són l’assaig i la poesia. No pas la novel·la i les obres de ficció, que, com asseverava aquella enamorada dels llibres que fou Helene Hanff (llegiu la petita meravella que és *84, Charing Cross Road*, de la qual hi ha una edició espanyola), “mai no he aconseguit interessar-me per coses que mai els van ocórrer a persones que mai han viscut”. Tres *mai* en tres ratlles. Però els personatges de *Terres de l’Ebre* i de *Camí de sirga* –i aquesta és la diferència– han existit i han viscut tot allò que l’Arbó i que Jesús Moncada ens narren tan magníficament. No cal dir que des de Catalunya, però també des d’Espanya tota, s’ha reconegut –amb motiu de la seva mort– l’obra excepcional de l’escriptor de Mequinensa, i jo modestament m’hi sumo. Avui, quan escric aquestes línies, acabo de tornar –en homenatge a Moncada– d’un viatge a la seva Mequinensa natal. Res a veure amb aquell pantà que vaig conèixer fa un grapat d’anys, amb les cases ensorrades però encara emergents d’entre les aigües traïdorament mansuetes. Avui, vora l’Ebre, uns pescadors de canya acabaven de capturar una carpa de vuit quilos. Tot era plàcid: la tarda, el cel d’estiu, la brisa entre les fulles dels àlbers, el castell reconstruït (potser massa ben reconstruït) dalt de la muntanya. Però els camins de sirga eren tan sols un record. No pas la novel·la de Jesús Moncada, que és el viu testimoni elegiàc i vibrant d’aquell món desaparegut.

GERARD VERGÉS. ESCRIPTOR